

Hun om Hund

Kilde:

Forskning.no

*Nettavis om norsk
og internasjonal forskning*

Hun er Emma Mary Garland.

Bachelorgrad i husdyrfag og mastergrad i biologi fra Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU).

Hun er også utdannet hundeinstruktør ved Fjellanger Hundeskole i Bergen.

Bestevenn med en åtte år gammel hannhund: bearded collie-blanding Cumulus.

I denne bloggen skriver hun om hund.

hunomhund@gmail.com

[@hunomhund](https://www.instagram.com/hunomhund)

[/hunomhund](https://www.facebook.com/hunomhund)

Ti tips til den nybakte valpeeieren

28.4 2015 22:03

Møt Mia, naboens valp, her 9 uker gammel. Mia er en blanding av labrador og puddel. (Foto: Emma Mary Garland)

Naboen har akkurat fått seg valp.
«Har du noen tips?» spurte han.
Jeg flyttet mer eller mindre inn.

Vær hjemme

Først og fremst: Ta deg fri fra jobb de neste seks ukene. Helst lenger!

Ikke «bare» av hensyn til valpens velferd, men for resten av familiens livskvalitet. Hvis du legger fra deg alt annet og konsentrerer deg fullt og helt om valpen nå, vil du spare deg selv for mye grining og arbeid de kommende årene.

Jeg pleier å si at om du i denne perioden faktisk husker å lage middag hver dag og betale alle regninger tidsnok, så har du ikke gjort en god nok innsats.

Du har en veldig slitsom, intens, men umåtelig artig tid foran deg.

Velkommen inn i valpetåka!

Vis at du er grei og bare grei!

Det aller første vi vil lære valpen, er at den har havnet hos verdens beste familie. Mennesker som bare vil den vel. En trygg base. Dette er første steg på veien til en lykkelig og lærevillig hund.

Vær grei – og bare grei!

Og husk at vi kan framstå som truende uten å mene det. Opptre rolig og behersket, ingen skremmende bevegelser, skriking eller hoing, kjefting eller smelling.

Ja, selvsagt må valpene venne seg til vår måte å være på – jeg er selv ganske distré og vimsete – men aller først må de lære seg at vi bare er snille og ikke vil dem noe vondt. Selv hvis vi skulle komme til å trække på en labb senere.

Når du løfter opp valpen, så gjør det varsomt. Prøv å få valpen i en posisjon som gjør at du kan løfte den opp fra siden. Ikke kom brått forfra, fra valpens perspektiv er det skremmende.

Bli kjent med valpen

Ingen valper er like. Observer og eksperimenter. Er den nysgjerrig? Leken? Kjælen? Hvor liker den å bli klødd? Blir den fort redd? Hvordan reagerer den på høye lyder?

Bruk også tid på å finne ut hva den liker av mat. Hva fungerer som godbiter?

Blir valpen redd for noe og løper mellom bena dine, la den gjøre det. Ikke løft den opp eller lag noen sak ut av det, men la den få gjemme seg. Det er veldig viktig å aldri presse noen (ikke en voksen hunder heller!) inn i situasjoner de ikke vil være i. Men heller koble det hele med noe behagelig. Gjøre situasjonen mindre skummel.

Ha et bur klart

NB! Les: [Ikke bur hunden inne!](#)

Trygghet er et nøkkelord når det gjelder å introdusere valpen til verden. Alle trenger å vite at det finnes vesener de kan stole fullt og helt på, noen de kan søke ly hos. Men også *steder* som er helt trygge.

Her stiller bur i en særklasse. Det kan flyttes og det kan lukkes. Legger man et teppe over, så det dekker tak og tre vegger, så blir det en liten hule.

Jeg ser derfor på et bur mer som et sted der hunden kan beskytte seg fra omverdenen enn omvendt.

Selv ikke jeg går inn i buret til hunden min, Cumulus. Hvis han er der, vel å merke. Skal jeg ha noe som ligger der, eller vil ha ham ut derfra, så ber jeg ham om å komme ut. Ikke fordi han ville blitt aggressiv om jeg hadde tatt hendene mine inn dit mens han lå der – det ville bare ikke skjedd – men fordi han skal vite at det er et helt «hellig» sted. Ja, for hvis ikke *jeg* krabber inn dit, så vi selvsagt ingen andre gjøre det heller.

Si noen oppmuntrende ord eller lokk valpen ut med en leke eller godbit hvis du vil ha den ut av buret.

Og husk: *Først* må valpen lære at buret er et bra sted å være. *Deretter* kan den lære at det er greit at døra lukkes.

Noen hunder takler tilsynelatende fint å bli stengt inne uten trening, men vi skal ikke glemme at selv om hunden ligger pent, så er det ikke sikkert den trives.

Burtrening:

Sleng noen godbiter inn i buret og vent til valpen går inn av seg selv. Lukk burdøra, og åpne den igjen *før* valpen viser at den vil ut.

Et treningsopplegg kan begynne slik:

1. Lukk døra i 1 sekund
2. Lukk døra i 3 sekunder
3. Lukk døra i 7 sekunder
4. Lukk døra og gå noe skritt bort fra buret
5. Lukk døra og gå raskt ut og inn av rommet

Progresjonen vil variere fra valp til valp. Noen venner seg raskere til å bli stengt inne enn andre. Bare pass på at den alltid får slippe ut *før* den viser ubehag.

Det vi vil formidle er: Det er veldig greit å være i bur, OG du slipper ut igjen.

29/4: Våkne lesere har gjort meg oppmerksom på at det ikke kommer godt nok fram at buret IKKE skal fungere som en oppbevaringsplass for hunden. Altså skal døra som regel stå åpen! Selv etter burtrening. Den eneste årsaken til at vi trener på å ha døra igjen er fordi vi ved noen tilfeller må ha det. Som ved bilkjøring, i kennel o.l. Da er det viktig at hunden er vant til det, fra den er valp, så opplevelsen ikke blir traumatisk.

Sov med valpen de første nettene

Uansett hvor du planlegger at hunden skal sove på natta, så vil jeg absolutt råde at noen sover sammen med den de første nettene, mens alt fremdeles er ukjent og litt skummelt.

La oss si du (av en eller annen merkelig grunn ...) ikke vil at hunden skal sove i soverommet, men i stua: Legg en madrass på gulvet og sett det åpne buret ved siden av madrassen.

Vis at du er interessant og morsom!

Det aller første vi vil lære valpene våre om oss selv, er som nevnt at vi bare er greie og harmløse. En trygg base en ukjent verden. En venn de kan stole på i tykt og tynt.

Det neste vi vil at valpene skal lære om oss, er at vi er interessante og morsomme!

Dette kan kanskje virke fjollete og meningsløst på noen, men tro meg: Effekten er uvurderlig.

For ved å gjøre dette formidler vi at våre forslag og påfunn er verdt å rette

(Foto: Emma Mary Garland)

oppmerksomheten mot – noe som vil legge grunnlaget for all annen trening.

Dessuten viser vi på denne måten at det er smart å holde seg i nærheten av oss. Vi er jo selve kilden til all moroa!

Hvordan få dette til?

Ved å leke!

Du trenger ikke investere i mange dyre hundeleker, men finn det du har av gamle t-skjorter, slitte fotballer og kosedyr på loftet.

Lag liv i dem. Kom med rare lyder og fakter. Legg fra deg stive fasader og selvhøytidelighet. Bruk deg selv – vis at du er interessant og morsom!

Husk to ting:

1: Straks valpen har fått tak i en ting, *ikke løp etter valpen!*

Dette fordi:

- da ender vi opp med en valp som stikker av, og lenger og lenger bort, med alt den får tak i.
- vi vil venne valpen til å oppsøke *oss*. Ikke omvendt.

2: Vil du ha leken som valpen har fått tak i, alltid bytt den med en annen leke eller en godbit. Vi vil ikke starte noen konflikt med valpen. Dette skal være gøy!

[Klikk her for film! Du kan hoppe over praten og gå rett til 1:20.](#)

Som med tyggepinnene, rydd bort lekene når dere ikke bruker dem. Både for at de ikke skal bli kjedelige etter hvert og fordi vi vil vise at alt godt kommer fra oss.

Og synes du dette er veldig flaut, så trøst deg med at du sannsynligvis har skikkelig godt av det selv.

Gjør valpen stueren

De fleste valper blir stuerene imponerende raskt hvis vi følger noen enkle huskereglene.

Valpen må nesten alltid tisse etter den har:

- Sovet
- Spist
- Drukket
- Tygget på noe
- Lekt

Tar du med valpen ut etter den har gjort noe av dette, vil den straks venne seg til å gjøre det ute.

Og husk at det som regel tar litt lenger tid for dem å bæsje enn å tisse. Mange valper (hunder!) trenger «bæsjero». Så har du en valp som begynner å bli flink til å tisse ute, men bæsjer inne, så er dette sannsynligvis årsaken. Løsning: Vær ute lengre, og ikke gjør noe som får valpen gira mens dere er ute. Har du hage, så ta en runde rundt kvartalet. De fleste liker å tisse i hagen, men vil lenger bort for å bæsje – renslige som de er.

Hvis valpen allikevel skulle sette seg ned for å gjøre fra seg på stuegulvet, så bare løft den rolig og gå ut.

Ikke si noe som helst!

Sier du et litt hardt «nei» eller lignende, risikerer du at valpen lærer at «å tisse mens du ser på» er feil. Den tar ikke beskjeden at «å tisse inne» er feil – og begynner derfor å gjemme seg når den skal tisse. Bak et møbel eller lignende. Jobben med å få den stueren er plutselig enda vanskeligere.

Har du virkelig uflaks, så vil den slutte å gjøre fra seg mens du ser på *ute* også, i frykt for å få et hardt «nei», så vil den konsekvent gjøre det inne. Bak den trygge stolen ...

Ignorerer og avled biting

Valper biter på alt og alle treffer. Dette er helt normal atferd som kommer av at den undersøker omgivelsene sine, og fordi det klør i tennene.

Du har ikke en hund i hus, men en liten piraja!

Og det vil den fortsette å være et par måneder til.

Men tar man noen grep med det samme, så vil det ikke bli noe problem.

Biting på ting:

Ta bort alt som står på bakkenivå som valpen ikke skal putte i munnen. Har det plass i munnen, så *vil* det puttes i munnen.

Ikke bare de åpenbare, skadelige tingene, som ledninger og giftige stueplanter. Men sko og ting som man (jeg!) vanligvis har slengende rundt på gulvet. Hvis valpen opplever at det er gøy å tygge på sko én gang, øker sjansen for at den vil gjøre det samme neste gang den ser et par sko. Har du barn i huset, kan du nå gi en plausibel forklaring på hvorfor de ikke må ha lekene sine slengende rundt. De vil bli tygd i stykker!

Får den allikevel tak i noe den ikke skal tygge på, som en av tøflene dine, bare bytt den med noe annet den kan tygge på. Og sørg heretter for å ha tøflene et sted valpen ikke kommer til.

Biting på mennesker:

Når det gjelder biting på mennesker, kommer man over mange forskjellige tiltak. Også blant profesjonelle hundetrenerne.

F.eks. er det noen som mener at man skal hyle et «au» når den biter for hard. Tanken er at valpen skal lære seg å kontrollere bittet sitt: Vite når den tar for hardt i.

Tanken er god, men ofte ender det med at hunden synes det er gøy når vi sier «au». Den blir altså *belønnet* for å gjøre det, og vil selvsagt gjøre det mer. Og sier vi «au» for hardt, så vil den bli *redd*. Og det vil vi ikke!

Jeg mener av den grunn at å lære valpen å bite forsiktig, er noe vi bør overlate til andre valper, når de leker sammen. Mennesker skal ikke bites på i det hele tatt. Enkelt og greit.

Min strategi er derfor den samme når den tygger på mennesker som når den tygger på alt annet den ikke skal bite på.

Er det hendene dine som er offer, ta dem bort fra valpens rekkevidde *umiddelbart*, snu deg rundt, reis deg opp. Gir den seg fremdeles ikke, gå inn i et annet rom!

Og gi den noe annet å bite på.

Tyggepinner er uunnværlige (Foto: Emma Mary Garland)

Gjør du dette konsekvent fra dag én, vil ikke biting være et problem.

Altså:

- 1: Ignorer, ignorer, ignorer
- 2: Gi et alternativt tyggeobjekt

Av alternativer må jeg nevne tyggepinner. Tørket, tvinnet oksehud. Disse finnes i mange størrelser og fasonger, men de tynne, små pinnene er helt perfekte til små valper.

Ofte må valpene oppmuntres til å tygge på dem. Begynn med å holde på en mens valpen tygger.

Valpen må ofte oppmuntres til å tygge på dem. (Foto: Gunnar Morland)
Synes den fremdeles det er festligere å tygge på andre ting, gni pinnen inn med noe som lukter godt. En pølsebit e.l., så blir den straks mer interessant.

Etter en stund kan du slippe pinnen og fortsette med det du egentlig holdt på med.

Gjem unna pinnene, ikke ha dem liggende rundt. Dette både fordi valpene raskt kan miste interessen for dem og fordi vi allerede nå vil venne hunden til at alle gode ting kommer fra oss.

Har du en ekstremt kresen valp, så prøv tørkede grisehaler. Disse varer ikke like lenge, men er garantert suksess.

Venn valpen til å gå i bånd

Det er lurt å venne valpen til å gå i bånd så fort som mulig. For veldig straks skal vi ut og treffe folk, fe og biltrafikk. Blant annet. Da er det en forutsetning at den har vent seg til å være i bånd.

Vil den ikke gå framover, men bare er opptatt av å bite i båndet, prøv å få oppmerksomhet med noen oppmuntrende ord, gjør deg selv interessant med noen rare lyder eller lokk

valpen framover med noen godbiter. Det tar ikke lange tiden før den skjønner at det er morsommere å gå tur enn å bite i bånd.

Og, du. Bruk sele, ikke halsbånd.

(Foto: Emma Mary Garland)

Kom dere ut blant folk og andre hunder!

Fra valpen er ca. 3 uker til den er ca. 12 uker er den inne i det som kalles sosialiseringperioden. Har den ikke møtt og samhandlet med andre hunder og mennesker i denne perioden, vil den for alltid være redd for dem.

Det er derfor helt essensielt at valpen møter greie mennesker og hunder før den bikker 12 uker.

Og det holder ikke at den har lekt med kullsøknene sine og vært med oppdretter fram til nå. Dette må opprettholdes, og den må møte *mange forskjellige* mennesker og hunder. Og eventuelt andre arter, som katter og hester, hvis den må forholde seg til dem senere.

Dette er også den perioden der valpen må utsettes for *ting og situasjoner* som kan oppleves som skummelt senere. Som klosakser, støvsugere, togturer og ikke minst det å være alene hjemme.

Jeg synes derfor det er lurt å tilbringe de to første dagene hjemme for å knytte bånd, gi den en trygg base i en ukjent verden, vise at det er her den bor og at dette er den nye familien. Men så komme seg fort som svint i gang med miljøtrening og sosialisering.

Vi har jo så himla dårlig tid på oss!

Det er helt avgjørende at valpen får møte mange hunder av forskjellige størrelser, alder og kjønn før den er 12 uker gammel. Men møtene skal være utelukkende hyggelige! (Foto: Gunnar Morland)

Innlegg om sosialisering og miljøtrening er rett rundt hjørnet!

Følg meg på [Facebook](#) eller [Twitter](#), så går du ikke glipp av det.